

Nye fripoliseregler: Vinnere og tapere

Sigmund (80) har gått glipp av 133 000 kroner i pensjon på grunn av fripolisen. Nå vil regjeringen endre pensjonsreglene. For noen er det dårlig nytt, mener eksperter.

DOKUMENTASJON: Sigmund har samlet på kontoutskrifter fra fripoliseutbetalingene sine. Han har gått glipp av store summer på fripolisen. Foto: Jørn Moen / Dagbladet

Merete Landsend

Jørn H. Moen (Foto)

Kjell Erik Berg (Grafikk)

Publisert fredag 09. juni 2023 - 00:02

Dagbladet Plus

Følg side 17 k følgere

- Det har nesten ikke vært bevegelse i utviklingen av fripolisen de siste 12 årene, verdien av pensjonen min har sunket drastisk, konstaterer Kristoffersen.

fripolisen hans blir mindre og mindre verdt.

Etter 40 år i arbeidslivet, og mange år som rektor for FB fjernundervisning, gikk han av med AFP ved 62 år. Da han fylte 67, begynte utbetalingene å komme fra tjenestepensjonen opptjent gjennom arbeidsforholdet.

- Det første året fikk jeg utbetalt 86 642 kroner. Jeg hadde jo håpet – og forventet – at fripolisen ville øke i verdi over tid, og i det minste følge prisstigningen.

SKUFFET: Sigmund Kristoffersen er leder av Pensjonistforbundet i Akershus og opptatt av at pensjonistene skal få best mulige kår. Selv er han svært skuffet over at fripolisen han opparbeidet seg etter alle årene i jobb, ikke har hatt bedre avkastning. Foto: Jørn Moen / Dagbladet

Det har ikke skjedd. Nå har beløpet steget til 96 491 kroner for 2023.

- Det er en økning på mindre enn 10 000 kroner på 12 år, knappe 900 kroner årlig, eller 80 kroner i måneden. Det er skuffende lite, sier 80-åringen.

Verdien av pensjonen min har sunket drastisk.

Sigmund Kristoffersen

Pensjonistforbundet har beregnet hva Kristoffersens fripolise måtte ha økt med dersom den skulle ha holdt tritt med prisutviklingen.

kroner dersom den skulle fulgt prisveksten siden 2011. Utbetalingen er altså 25 572 kroner for lav i år, sier pensjonseksperter Sindre Farstad.

Samlet over perioden 2011-2023 har han tapt kjøpekraft tilsvarende 133 811 kroner (se grafikk).

- Det årlige tapet er imidlertid økende over tid, da man stadig tar med seg tapet fra tidligere år for hvert nye år som går, sier Farstad.

Garantert rente

Pensjonister taper årlig milliarder av kroner på lav avkastning av fripolisene, viser tall fra Pensjonistforbundet.

- Hovedproblemet med fripolisene er at de ikke oppreguleres i det hele tatt, man får samme beløp år etter år, sier han.

Fripoliser har en garantert rente som tilføres hvert år, men det er først når avkastningen overstiger den garanterte renta at det skapes et overskudd som kan benyttes til å øke den årlige pensjonen fra fripolisen.

Fakta om fripoliser:

- Pensjon fra en tidligere arbeidsgiver som hadde ytelsespensjon i privat sektor.
- Alle fripoliser er i utgangspunktet fripoliser med garanti. Garantien sikrer deg en årlig alderspensjon, basert på en garantert rente.

pensjonsberedning anlig blir tilført minimum den garanterte renta.

- Det er i dag over 330 milliarder kroner i fripoliser.

Mange fripoliser har en garantert rente på 4 prosent. Avkastningen livselskapene har oppnådd, har bare så vidt oversteget rentegarantien.

Det meste av overskuddet går til økte tilleggsavsetninger, en buffer som livselskapet kan bruke til å innfri rentegarantien i år der avkastningen i kollektivporteføljen er for lav for å oppfylle garantien. Noe av dette blir utbetalt som økte pensjonsytelser senere.

ANNONSE

- Før var regelen at 65 prosent av samlet overskudd gikk til kundene, 35 prosent til livselskapene. Nå er kundens andel redusert til 25 prosent av det lille overskuddet som kunne vært brukt til å øke pensjonen, sier Farstad.

Det må komme på plass reguleringer som sikrer at pengene som flyttes inn i fondet, utbetales til kundene.

Sindre Farstad

Men tilleggsavsetninger kan ikke brukes til å dekke negativ avkastning. Det kan derimot såkalte kursreguleringsfond.

Nå har Stortinget vedtatt et forslag om å slå sammen bufferne til ett fleksibelt bufferfond som kan dekke kundenes tap i år med lav avkastning på fripolisene.

 Tinnitus: Fire effektive hjelpemidler

LES OGSÅ

Tinnitus: Fire effektive hjelpemidler

Hensikten er at livselskapene i større grad skal kunne tåle verdisvingninger i aksjemarkedet fra år til år, og dermed få sterkere incentiver til langsiktig forvaltning. Med høyere risiko (større aksjeandel i forvaltningen) vil også kundene kunne øke avkastningen på pensjonspengene sine.

USIKKERT RESULTAT: Sindre Farstad. Foto: Pensjonistforbundet

- Trenger et sikkerhetsnett

Det har man slett ingen garanti for, fastslår Sindre Farstad.

- Ved at fondet blir større, er det mulig å investere mer i aksjer. Skjer det, kan kundene få høyere avkastning. Men det gjenstår å se om pensjonsleverandørene gjør dette, eller om de fortsetter å investere som i dag, sier han, og legger til:

- Det må komme på plass reguleringer som sikrer at pengene som flyttes inn i fondet, utbetales til kundene. Ellers risikerer man at leverandørene putter mer og mer inn i bufferfondet. Det er ingen god løsning hvis midlene ikke kommer kundene til gode.

Også Jorge Jensen, fagsjef i Forbrukerrådet, er skeptisk.

- Antagelsen om at sammenslåtte bufferfond automatisk fører til større aksjeandel i pensjonssparingen og større avkastning for fripoliseholderne, er usikker. Det eneste som er sikkert, er at forslaget innebærer en overføring av risiko fra den profesjonelle parten (livselskapene) til amatørerne, sier han.

er det risiko for at en del av buffermidlene blir borte.

Jorge Jensen

Innføring av sammenslåtte bufferfond ble utredet av Finanstilsynet for flere år siden, men flere tidligere finansministre har vendt tommelen ned.

I 2018 skrev et arbeidsutvalg at det er «usikkert» om endringer som innebærer at kundene belastes for negativ avkastning, vil gi positive virkninger for nettopp kundene.

- Det er egentlig ingen som er uenige i at forslaget innebærer en risiko for «bail-in» for forbrukerne. Et annet motargument fra vår side er at forslaget ikke gir fripoliseholderne som motsetter seg det nye regimet, en mulighet for å komme seg unna, sier Jensen.

Hvis man skal påføre økt risiko til amatørerne, må det være et sikkerhetsnett, mener han.

SKEPTISK: Jorge Jensen i Forbrukerrådet. Foto: Kristin Svorte / Dagbladet

- Får vi en nedgang i aksjemarkedet, noe vi har sett flere ganger tidligere, er det risiko for at en del av buffermidlene blir borte.

For dem som har fripoliser i en av pensjonskassene, kan endringen få en svært uheldig effekt, påpeker han.

- Disse har alle allerede en høyere avkastning enn den garanterte renta. Nå risikerer de å få en lavere eksponering av aksjer i sparingen sin. Det kan gi dårligere pensjon.

bufferfondet. I praksis vil det avgjøre hvor stor del av sparingen som kan plasseres i aksjer, påpeker Jensen.

- Vi er positive til sammenslåtte bufferfond, men det er svært viktig at pensjonskassene ikke blir møtt av et tak. Høy aksjeandel forutsetter buffere som gir soliditet til å stå gjennom markedssvingninger, sier Christer Drevsjø, adm.direktør i Pensjonskasseforeningen.

AVVENTENDE: Christer Drevsjø. Foto: Pensjonskasseforeningen

I 2021 hadde landets private pensjonskasser en aksjeeksponering på i gjennomsnitt 42 prosent - skyhøyt over livselskapene, som har en aksjeandel i sparingen på rundt 6-7 prosent.

- Høye buffere er det som gjør at pensjonskassene kan ha høy aksjeeksponering, og derfor er vi opptatt av at nytt regelverk ikke må ødelegge den gode avkastningen som kundene får, sier Drevsjø.

I dag har 110 000 privatpersoner fripoliser i pensjonskassene, mens rundt 500 000 har fripolisene sine i ulike forsikringsselskaper.

SA NEI: Kjell Ingolf Ropstad stemte imot forslaget fra regjeringen. Foto: Hans Arne Vedlog / Dagbladet

- Forbrukerfiendtlig

Da forslaget ble behandlet i Stortinget denne uka, sikret Ap, Sp, SV, Venstre og Rødt flertallet. Høyre, Frp, Krf og MDG stemte imot.

- Dette er et oppsiktsvekkende forslag, som rokker helt grunnleggende ved hva som er forsikringsselskapenes ansvar og hva som er kundenes ansvar, mener Kjell Ingolf Ropstad, finanspolitisk talsperson for Krf.

 Advarer hytteeiere: - Jeg ble flau

LES OGSÅ

Advarer hytteeiere: - Jeg ble flau

Han tror regjeringens begrunnelse om at dette vil føre til høyere forventet avkastning for kundene, bygger på feilaktige forutsetninger.

- Det er lite trolig at selskapene vil endre forvaltningen på en måte som vil demme opp for ulempen ved at kundene må dekke tap.

- Kunden, som verken er en profesjonell aktør eller har noen påvirkning på hvordan pensjonskapitalen forvaltes, skal altså nå ta tapsrisiko. Kundene blir helt og fullt i hendene på selskapenes disposisjoner og markedsutviklingen.

STØTTER: Tom Staavi i Finans Norge, bransjeorganisasjonen for finansbransjen. FOTO: CF-Wesenberg@kolonihaven.no

- Nødvendige endringer

- Situasjonen kan omtrent ikke bli verre for fripolisekundene, gitt tapet i kjøpekraft de har lidd i senere år. Disse regelendringene er nødvendige for at fripolisekundene kan få det bedre, mener Tom Staavi, kommunikasjonssjef i Finans Norge.

- Vi opplever at det er bred enighet om lovforslaget om sammenslått buffer og til at tilleggssavsetningene kan dekke negativ avkastning. Arbeidstakerorganisasjonene støtter lovforslaget om en sammenslått buffer og har i flere år arbeidet for å få mer hensiktsmessige bufferkapitalregler, sier han.

Staavi mener endringene er nødvendig for å legge til rette for at pensjonsleverandørene kan ta høyere risiko i forvaltningen - og på den måten bedre utsiktene til meravkastning for fripolisekunden.

- Vil pensjonsleverandørene unnlate å utnytte fleksibiliteten og fortsette å investere som i dag, med lav aksjeandel?

dagens regelverk. Fripolisekunde og pensjonsleverandør har en helt sammentfallende interesse i at avkastningen blir høyest mulig.

Dette sier Finansdepartementet:

- Endringene Stortinget har vedtatt, skal bidra til bedre konkurranse og mer effektiv forvaltning av fripoliser, uten å svekke kundenes trygghet for å få den pensjonen de er lovet, skriver statssekretær, Jakob Bjelland, (Sp) i en e-post.

- De nye reglene kan bidra til høyere forventet avkastning på kundemidlene. Det kan skje gjennom at det gis rom for, og incentiv til, økt risikotaking i forvaltningen, men virkningene vil avhenge av hvordan pensjonsleverandørene velger å tilpasse forvaltningen av pensjonsmidlene, skriver han.

Bjelland understreker at pensjonsleverandørene er underlagt solvensregelverk som skal sikre at de har tilstrekkelig kapital til å finansiere de forpliktelsene de har tatt på seg. Det sikrer at kundene uansett minst får den avkastningen de er lovet, også hvis markedsutviklingen skulle være negativ.

- Endringene kan bidra til økt konkurranse i markedet. Økt konkurranse kan gi fordeler for fripoliseinnehaverne i form av blant annet lavere priser og bedre tjenester.

DEL ARTIKKEL

Mer om

Vis mer

PENSJON

FRIPOLISER

TEMA

ØKONOMI

PLUSS

ANNONSE